

MALÝ SLOVNÍK JMEN LÉKAŘŮ A VĚDCŮ, JEJICHŽ JMÉNA JSOU SPOJENA S NÁZVY NERVOVÝCH CHOROB, SYNDROMŮ, PŘÍZNAKŮ ČI ČÁSTMI NERVOVÉHO SYSTÉMU (ČÁST IV.)

MUDr. Svatopluk Káš, CSc.

neurolog, Praha

Neurol. prax, 2007; 6: 388–390

- S**
- Sabin Albert Bruce** (1906–1993) – americký imunolog
Sabinova vakcína – živá očkovací látka proti poliomyelitidě
- Sachs Bernard** (1858–1944) – americký neurolog
Tay-Sachsova nemoc – viz Tay
- Salk Jonas E.** (1914) – americký imunolog z Pittsburgu
Salkova vakcína – původní neživá vakcína proti poliomyelitidě
- Scarpa Antonio** (1748–1832) – italský anatom z Modeny
Ganglion Scarpae – ganglion vestibulárního nervu
- Seeligmüller Otto Ludwig** (1837–1912) – německý neurolog
Seeligmüllerův příznak – při neuralgii n. V. – nekonstantní mydriáza na straně neuralgie
Seeligmüllerova neuralgie – oboustranná neuralgie aurikulotemporálních nervů (bývá u syfilis)
- Seguin Eduard** (1812–1880) – americký psychiatr
Seguinův příznak – při epilepsii – samovolné kontrakce předcházející epileptickému velkému záchvatu
- Selter Paul** (1866–1941) – německý pediatr
Feer-Selter-Swiftova nemoc – viz Feer
- Sémélaigne Georges** (1892–?)
Syndrom Kocher – Debré – Sémélaigne – viz Kocher
- Sheehan Harold L.** (1900–1988) – britský patolog
Sheehanův syndrom – nedostatečná funkce hypofýzy vzniklá po porodu (při infarzaci či krvácení do hypofýzy)
- Shy George M.** (1919–1967) – americký neurolog z New Yorku
Shy-Dragerův syndrom – progresivní atrofie mozku s postižením substantia nigra a funkce periferního sympatiku – ortostatická hypotenze, rigidita a akinéza
- Schäffer Max** (1852–1923) – německý neurolog
Schäfferův příznak – při lézi pyramidové – při masáži Achillovy šlachy dojde k extenzi palce, někdy i vějířovitému postavení prstů
- Schanz Alfred** (1868–1931) – německý ortoped
Schanzův límec – podpůrný límec fixující krční páteř proti nežádoucím pohybům
- Scheuermann Holger W.** (1877–1960) – dánský ortoped
Scheuermannova nemoc – osteochondrosis intervertebralis juvenilis – snížená odolnost krycích destiček obratlových těl vůči tlaku neziobratlové ploténky
- Schilder Paul Ferdinand** (1866–1940) – americký neurolog, původem z Rakouska
Schilderova difúzní skleróza – dětské demyelinizační onemocnění – začíná obvykle fokálními záchvaty, později se rozvíjí parézy a demence
- Schilderův příznak – u mozečkových lézí – nemocný předpaží se zavřenýma očima, ruka na straně léze uchyluje zevně
- Schlesinger Hermann** (1866–1934) – rakouský internista
Schlesingerův příznak – při tetanii – zvedneme-li nemocnému ležícímu na zádech nataženou DK, objeví se za 60–90 sec. parestézie až tetanické křeče
- Schmidt Martin Benno** (1863–1949) – německý patolog
Syndrom Schmidtvů – alternující syndrom z laterální oblongáty – na straně léze pokles patrových oblouků, paréza m. sternocleidomastoideus, hemiageuzie zadní třetiny jazyka, na druhé hemiparéza
- Schmorl Christian G.** (1861–1932) – německý patolog z Drážďan
Schmorlovy uzle – prolaps části disku do těla obratle, typický při Scheuermannově nemoci
- Schober Paul** (1865–1943) – německý lázeňský lékař ze Stuttgartu
Schoberův test – k zjištění rozvíjení se bederní páteře – pacientovi změříme rozestup trnů na pomezí LS páteře před a po předklonu – normálně se rozestup zvětší aspoň o 5 cm
- Schultze Friedrich** (1848–1934) – německý neurolog
Schultzeův příznak – při tetanii – lehký úder na jazyk vyvolá jeho smrštnění
- Schwalbe Gustav Albert** (1844–1916) – německý anatom ve Štrasburgu
Schwalbeho jádro – jedno z vestibulárních jader v pontu (n. triangularis)
- Schwann Theodor** (1810–1882) – německý lékař, jeden ze zakladatelů buněčné teorie
Schwannova pochva – pochva obalující neurity
- Sicard Jean Marie Athanase** (1872–1929) – francouzský neurolog
Sicardův příznak – jeden z vyšetřovacích testů na postižení pyramidové dráhy pro dolní končetiny
Collet-Sicardův syndrom – viz Collet
- Signorelli Angelo** (1876–1952) – italský lékař
Signorelliho příznak – při meningeálním dráždění – někdy je výrazně bolestivý bod retromandibulárně
- Simmonds Mooris** (1855–1925) – dánský patolog
Simmondsova kachexie – při postižení předního laloku hypofýzy extrémní kachektizace, slabost a hypopituitarizmus
- Sinkler Wharton** (1845–1910) – americký neurolog
Sinklerův příznak – při centrální paréze – rychlé ohnutí palce paretické DK vyvolá někdy flexi v kyčelním i kolenním kloubu
- Sjörgen Hendrik Samuel** (1899–1986) – švédský oftalmolog
Sjörgenův syndrom (nemoc) – současný výskyt suché keratokonjunktivitidy, xerostomie a progresivní polyartritidy, případně s jiným kolagenním postižením
- Syndrom Marinesco-Sjögren – viz Marinescu
- Sluder Greenheld** (1865–1925) – americký otorinolaryngolog
Sluderova neuralgie – neuralgie ganglion pterygopalatinum
- Soemmering (Semering) Samuel Thomas** (1755–1830) – německý lékař
Substantia nigra Soemmeringi – část extrapyramidového systému, kde se vytváří dopamin
- Sottas Jules** (1866–1943) – francouzský neurolog
Nemoc Déjerine-Sottas – viz Déjerine
- Spatz Hugo** (1888–1969) – německý psychiatr
Choroba Hallervorden-Spatz – viz Halervorden
- Steele John C.** (20. stol) – kanadský lékař

Syndrom Steele-Richardson-Olszewski – viz Richardson

Steinert Hans (20. stololetí) – německý lékař

Myotonia dystrofica Batten-Steinert-Curshmann – viz Batten

Stellwag Carl von Carion (1823–1904) – rakouský oftalmolog

Stellwagovo znamení – při tyreotoxikóze či parkinsonizmu – nápadně řídké a chabé mrkání

Stewart James Purves (1869–1949) – anglický lékař

Bruns – Stewartova disociace nystagmu – viz Bruns
Stewart-Holmesovo znamení – rebound fenomen – při lézi mozečku – nemocný ohne paži v lokti, klademe odpor, ten náhle zrušíme, nemocný prudce pohne paží, až se udeří do hrudníku (zdravý zabrzdí včas)

Stilling Benedict (1810–1879) – rakouský anatom ve Vídni

Jádro Stilling-Clarkovo – senzitivní jádro v zadním rohu míšním

Stokes William (1804–1878) – irský internista z Dublinu

Cheyne-Stokesovo dýchání – viz Cheyne

Stookey Byron P. (1887–1966) – americký neurolog

Stookeyův manévr – při tlaku na v. cava caudalis přes břicho se zvýší likvorový tlak (při lumbální punkci), nezvýší-li se, svědčí to pro kompresi v páteřním kanálu

Strümpell Adolf von (1853–1925) – německý lékař
Pseudoskleróza Westpfahl – Strümpellova – viz Westphal

Strümpellova obrna – spinální familiární spastická paréza na podkladě degenerativních změn v pyramidové dráze (někdy i v zadních provazcích)

Sturge William Allen (1850–1919) – britský lékař
Nemoc Sturge-Weberova – neurokutánní angiomatóza, kombinace plochých angiomatózních naevů s angiomy mozku či míchy

Sudeck Paul Hermann Martin (1866–1938) – německý chirurg

Sudeckova dystrofie – potraumatické pozvolně se rozvíjející změny na ruce (měkké edémy, cyanóza, omezená hybnost v kloubech prstů, ostrůvková osteoporóza) s krutými bolestmi

Sydenham Thomas (1624–1689) – anglický lékař
Sydenhamova chorea – chorea minor – choreatické pohyby při revmatickém onemocnění dětí

Sylvius Franciscus (1614–1672, event. 1667) – holandský lékař – polatinštěné jméno

Sylviova brázda – fissura Sylvii – odděluje spánkový lalok od čelního

Sylvius Jacobus (1478–1555) – francouzský anatom

Sylvioův kanálek – aquaeductus Sylvii – mokovod spojující III. a IV. komoru mozkovou

T

Tapia Antonio Garcia (1875–1950) – španělský otorinolaryngolog

Tapiův syndrom – alternující syndrom z dolní oblongáty – na straně poruchy paréza jazyka, hlasívek, na druhé straně hemiparéza

Tay Warren (1843–1927) – britský oftalmolog

Tay-Sachsova nemoc – amaurotická idiocie – familiární onemocnění – skladování gangliosidů v centrálním nervovém systému

Thevenard André (1. pol. 20. stol.) – francouzský neurolog

Thevenardův syndrom – hereditární postižení periferních nervů a zadních kořenů a spinálních senzitivních ganglií – postižení taktilní a termické čítil ulceromutilující akopatie

Foix-Thevenardův syndrom – viz Foix

Thomas André (?) – francouzský neurolog

Thomasův příznak – při lézi mozečku (při R. S.) – rychlé střídání pronace a supinace – ruka na postižené straně se neudrží v horizontální rovině (dysdiadochokinéza)

Thomasův příznak II – štípnutí do trapeziu při myelopatii může vyvolat „husí kůži“ v postiženém segmentu

Thomayer Josef (1853–1927) – český internista

Thomayerův manévr – test na pohyblivost LS páteře – pacient se s nataženými DK a spuštěnými HK předklání – měří se vzdálenost špiček prstů od země

Thomsen Asmus Julius (1815–1896) – dánský lékař

Thomsenova nemoc – myotonia congenita – výrazně zpomalená dekontrakce svalová

Tietze Alexander (1864–1927) – německý chirurg ve Vratislavi

Tietzův syndrom – zduření v oblasti kostosternálního skloubení spojené s bolestmi

Tinel Jules (1879–1952) – francouzský neurolog

Tinelův příznak – akcentace parestézií při poklepu na nerv (např. při syndromu karpálního tunelu)

Todd Robert Bentley (1806–1860) – irský fyziolog

Toddova paralýza – přechodná obrna trvající několik minut až hodin po proběhlém velkém epileptickém záchvatu

Tolosa Edward (20. stol.) – španělský neurolog

Tolosa-Huntův syndrom – bolestivá oftalmoplegie při granulomatózním zánětu ve fissura orbitalis cranialis nebo při kavernózním sinu

Tooth Howard Henry (1856–1925) – anglický lékař

Choroba Charcot-Marie-Tooth – viz Charcot

Torkildsen Arne (1899–) – norský neurochirurg

Torkildsenova operace – drenáž postranních mozkových komor při hydrocefalu

Trendelenburg Friedrich (1844–1924) – německý chirurg a historik medicíny

Trendelenburgovo znamení – při chůzi při paréze n. obturatorii klesá pánev na straně parézy

Trendelenburgova chůze – při myodystrofií Duchenneově – tzv. kachní chůze

Trousseau Armand (1901–1867) – francouzský lékař v Paříži

Trousseauovo znamení – při tetanii při zaškrcení paže škrtidlem se objeví tzv. porodnická ruka

Tullio Pietro (20. stololetí) – italský lékař

Tulliův syndrom – záchvat závratí vyvolaný nadměrným hlukem

Türk Ludwig (1810–1868) – rakouský otoneurolog ve Vídni

Türkova dráha – svazek nervových vláken mezi spánkovým lalokem a pontem

U

Unverricht Heinrich (1853–1912) – německý lékař
Choroba Unverricht-Ludborgova – myoklonická epilepsie

V

Van Bogaert Ludo (1897–1898) – belgický neurolog – viz Bogaert

Varolio Constanzo (1543–1575) – italský anatom
Varolův most – pons – část mozkového kmene

Vernet Maurice (1887–1974) – francouzský neurolog

Vernetův syndrom z postižení ve foramen jugulare – postižení n. IX., n. X a částečně i n. XI. na straně léze

Villaret Maurice (1877–1946) – francouzský neurolog

Villaretův syndrom – jednostranná paréza mozkových nervů n. IX.–XII. a krčního sympatiku při poranění či jiné lézi v retrofaryngeálním prostoru

Vogt Alfred (1879–1943) – švýcarský oční lékař

Syndrom Vogt-Koyanagi-Harada – virová uveoencefalitida, postihuje mimo duhovku i sluch a různé další struktury v mozku

Vogtová Cecilie (1875–1962) – francouzská neuroložka

Syndrom Vogtové – status marmoratus – vrozená extrapyramidová porucha projevující se od prvního roku rigiditou a choreoatetózou

Volkman Richard von (1830–1889) – německý chirurg v Halle

Volkmanova kontraktura – trvalá porucha hybnosti prstů a ruky na podkladě jizevnatého svrštění svalstva na volární straně předloktí následkem ischemické nekrózy

Vulpian Edme Felix (1826–1887) – francouzský lékař

Choroba Vulpian-Bernhardtova – proximální typ poliomyelitis anterior chronica – postihující nejprve svalstvo ramenního pletence

W

Waldenström Johann Henning (1877–1972) – švédský ortoped

Waldenströмова makroglobulinemie – choroba vedoucí často k vaskulárnímu typu polyneuropatie pro horší cévní zásobení nervů

Walker Arthur Earl (1907) – americký neurochirurg

Dandy-Walkerův syndrom – viz Dandy

Wallenberg Adolf (1862–1949) – německý lékař

Wallenbergův syndrom – alternující syndrom z laterální oblongáty – na straně poruchy Homerova triasu, porucha hlasivek a oblouků patrových, porucha trigeminu a ataxie, na straně druhé disociované poruchy čítí

Waller Augustus V. (1816–1870) – anglický fyziolog z Birminghamu

Wallerova degenerace – při ischemickém či traumatickém přerušení nervového axonu-periferní části nervu pod přerušením odumírají

Wartenberg Robert (1887–1956) – americký neurolog

Wartenbergův příznak I – při pyramidové lézi – silné natažení lehce flektovaného ukazováku vede k přitážení palce k dlani

Wartenbergův příznak II – při parkinsonském syndromu – chybí kyvadlový pohyb horních končetin při chůzi

Wassermann August (1866–1925) – německý imunolog a sérolog v Berlíně

Wassermannova reakce – sérodiagnostický test na syfilis

Weber Frederic Parkes (1863–1962) – anglický lékař

Sturge-Weberův syndrom (nemoc) – viz Sturge

Weber Herman David sir (1823–1918) – anglický lékař

Weberův syndrom – alternující hemiparéza z léze v mezencefalu – na straně poruchy paréza n. III, na druhé hemiparéza s postižením n. VII centrálního typu

Wegener Friedrich (1907–1990) – německý patolog

Wegenerova granulomatóza – kolagenóza, granulomatózní změny v různých částech organismu i v nervovém systému, kde vyvolávají polyneuropatie

Welanderová Lisa (1909) – švédská neuroložka

Choroba Kugelberg-Welander – viz Kugelberg

Werdnig Guido (1844–1919) – rakouský neurolog

Choroba Werdnig-Hoffmannova – infantilní spinální svalová atrofie – familiární onemocnění – rychlý rozvoj chabých paréz

Wernicke Karl (1848–1905) – německý neurolog a psychiatr v Halle

Wernickeova encefalopatie – postižení mozku při nedostatku vitamínu B při alkoholizmu

Wernickeovo centrum – oblast pro percepci mluveného i psaného slova v dominantní hemisféře na pomezí parieto-temporálního

Wernicke-Mannovo držení – typická držení končetin a převahou flexorů při spastické hemiparézě

West Charles (1816–1898) – anglický lékař

Westův syndrom – infantilní typ petit – mal záchvatů – saalamové křeče, bleskové křeče s tendencí k pádům dopředu

Westphal Alexander Karl (1863–1941) – německý neuropsychiatr

Westphalův příznak – při alkoholové polyneuropatii – vymizení patelárního reflexu při zachování reflexů adduktorového i kremasterového, kde naopak dojde ke zvýšení

Westphal-Leydenův syndrom (Westphal-Leydenova ataxie) – závratě, křeče, někdy i porucha vědomí. Po úpravě přetrvává ataxie, expresivní afazie, mentální retardace

Westphal Carl (1833–1890) – německý neurolog a psychiatr v Berlíně

Westphal Strümpellova pseudoskleróza – hepatolentikulární degenerace podobná Wilsonově chorobě – jaterní cirhóza a změny v extrapyramidovém systému

Westphalův příznak – při parkinsonizmu – pasivní dorzální flexe nohy přetrvává nějakou dobu

Etinger-Westphalovo jádro – viz Etinger

Weir-Mitchell Silas W. (1829–1914) – americký neurolog

Weir-Mitchellova nemoc – vazoneuróza se záchvaty bolestí nohou spojenými s otoky a zčervenáním – většinou u mužů

Wilbrand H. (1851–1935) – německý neurolog

Charcot-Wilbrandův syndrom – viz Charcot

Whipple Georg Hoyt (1878–1976) – americký patolog

Whippleova nemoc – steatorhoe, hubnutí, astenie a polyartritida, k tomu někdy i změny v CNS (apatie, extrapyramidové projevy, myoklonie, demence)

Willis Thomas (1621 – 1675) – přírodovědec v Oxfordu

Willisův okruh – circulus arteriosus na spodině mozku – spojení hlavních přívodných tepen do mozku

Wilson Samuel (1877–1937) – anglický neurolog

Wilsonova nemoc – hepatolentikulární onemocnění – velkouzlová jaterní cirhóza s degenerativními změnami v extrapyramidovém systému, s poruchou metabolismu mědi

Wrisberg Heinrich August (1739–1808) – německý anatom v Göttingen

N. intermedius Wrisbergi – část nervu lícního

Z

Ziehen Georg Z. (1862–1950) – německý psychiatr v Jeně

Oppenheim-Ziehenova nemoc – viz Oppenheim

V NOVOM ROČNÍKU PRE VÁS PRIPRAVUJEME:

- Stratégia liečby opioidmi pri chronickej bolesti
- Nočný groaning – nezvyčajná parasomnia
- Herpetické infekcie CNS
- Wearing off – najčastejšie hybné komplikácie pri Parkinsonovej chorobe a zaujímavé kazuistiky